

"אורות הפרשה" עלון פרשת השבוע כיתה קטנה אבל גדולה!

בס"ד ♦ שבת קודש פרשת בהר – י' אייר תשע"ד ♦ עלון 78

"יראת-שמים בעצמה צריכה לקבל
עליה עול יראת שמים".

העלון יוצא לעילוי נשמת חיילי צה"ל שנפלו על קדוש השם הי"ד

והריקותי לכם ברכה – הרב אבינח ברנר

"וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסוף את תבואתנו - וציויתי את ברכתי לכם בשנה השישית ועשת את התבואה לשלוש השנים...".

פירש ר' זושא מאניפולי – שבאמת אם לא היו אומרים כן, היתה תבואה הרבה ושובע בעולם בשנה השביעית גם בלי שום ציווי מאת ה' יתברך על הברכה, אולם אם תאמרו "מה נאכל" וכו' אזי בהכרח שה' יתברך יצווה את ברכתו. קשה היא שנת השמיטה לעובד האדמה. הוא ואדמתו בטלים ממלאכה ומיצירת פירות. על כן דורש הספרא: "וכי תאמרו – עתידים אתם לומר". אין זו אפשרות תיאורטית, אלא שאלה וודאית שתתעורר בלב כל חקלאי העומד בטל מול שדהו. אדם שרגיל לעבוד למחייתו מצווה לפתע לעזוב את מלאכתו וספקות מתעוררים בקרבו כיצד זה יוכל להתפרנס ולהביא אוכל לביתו. גבורה גדולה היא לאדם לעמוד כך באפס מעשה אל מול שדהו וכרמו היבשים. "גיבורי כח עושי דבר" – כך מכנה המדרש את החקלאים המקיימים את מצוות השמיטה כהלכתה. בדרך כלל לא נוהגת התורה להאריך בתיאורים, בוודאי שלא במשפטי שאלה מפורטים. והנה כאן, מאריכה התורה בשאלת חקלאי ארץ ישראל ובתשובת ההרגעה שעונה להם הקב"ה. פירוט רב זה אומר דרשני. יש שמציינים את ישראל לשבח – תענוג גדול הוא לאדם כשהוא נהנה מיגיע כפיו, וטרודים הם ישראל מכך שיאלצו לאכול משל אחרים, או מחסדו של הקב"ה – בחינת "נהמא דכיסופא". על כן, באה התביעה "מה נאכל, הן לא נזרע" ואין אנו מעוניינים כלל במעשי צדקה וחסד אלוקיים. על כן מבטיח להם הקב"ה שהם יהנו מיגיעם, בכך שכבר בשנה השישית, בעוד הם עובדים באדמתם, ישלח הקב"ה את ברכתו בעמלם ויגיעם – כך יוכלו הם להנות מיגיע כפם שלהם. אך ר' זושא, כפרשנים רבים אחרים, רואה בשאלת ישראל פגם מסויים בביטחונם בריבוננו של עולם. וכי הקב"ה היה מצווה על בניו אהוביו לשבות בשנה השביעית והיה מותיר אותם מזי רעב ללא כל מאכל שנה שלימה? על כן מאריכה התורה לפרט את השאלה והתשובה, שכן היא רואה בכך בעיה. אילו לא היו שואלים, אין ספק שהארץ היתה נותנת ברכתה בשפע רב. המערכת הטבעית איננה נזקקת לציווי אלוקי מיוחד, ומותאמת היא לארץ השובתת בשמיטה. אך במידה ואתם מסופקים ושאלות אמוניות אוכלות בכם, הקב"ה "נאלץ לטרוח" לצוות את ברכתו. בדיוק את אותו הרעיון כותב גם אחיו של ר' זושא, ר' אלימלך מליז'נסק, בפרשתנו, בספרו "נועם אלימלך": "היות שהתורה יצאה בכאן מדרכה, שדרך הקרא לכתוב איזה ייתור לשון בפסוק אפילו אות אחת ועל ידי זה מתורץ כמה קושיות, אבל הקושיא לא נכתב בעצמה בתורה – וכאן נכתבה הקושיא בתורה! וטוב היה שלא לומר כי אם "וציויתי את ברכתי" וממילא לא יקשה שום אדם לומר "מה נאכל"? ... וזה הוא: 'וכי תאמרו... וגו', שהתורה מלמדת לאדם דרכי ה' שיהיה שלם בבטחונו על אלוקיו ולא יאמר כלל 'מה יאכל', כי כאשר חלילה יפול מן הבטחון לחשוב מה יאכל, הוא עושה פגם חלילה בשפע ומטריח כלפי שמיא לצוות מחדש, "וכי תאמרו" – כאשר תאמרו כך, ואז תטריחו אותי – "וציויתי את ברכתי...". אלא לא תתנהגו כך, ותבטחו בה' בכל לבבכם, ואז תלך השפע בלי הפסק כלל, תמיד לא יחסר כל בה". כל ניסיון לתהות על הפרנסה בעקבות מצווה שה' מצווה אותנו מורה על חוסר ביטחון, ומקטין את החסד האלוקי הטבעי, גם אם הקב"ה בסופו של דבר "יאלץ" לצוות את ברכתו באופן מלאכותי יותר. ישנה מערכת טבעית-אלוקית, שעל ידה מפרנס הקב"ה את ברואיו, ובדרך זו יש לחונך את היהודי המאמין – ביטחון מוחלט בשפע האלוקי.

למשפחת כיתה י/3 שלוחה ברכת שבת שלום

יו"ל ע"י כיתה י/3 ישיבת ירושלים לצעירים מחזור מ"ט תשע"ג כל הזכויות שמורות

בחודש אדר תרפ"א הוקמה הרבנות הראשית לארץ ישראל והיא בחרה לראש לה את הראי"ה כרב ראשי אשכנזי ואת הרב יעקב מאיר כראש"צ. הראי"ה ניצל את מעמדו הרם והחל בהשגת אישורי עלייה (סרטיפיקטים) לארץ ישראל. הראי"ה לא ישב במגדל השן והשקיף בהתנשאות על המון העם אלא להפך הוא, הירידה לפשוטי העם שנבעה מתוך אהבת ישראל יוצאת מגדר הרגיל הייתה מבחינתו חוצה מגדרים וגינוני כבוד.

הראי"ה הגשים את חלומו ומימשו בפועל והקים את הישיבה המרכזית העולמית. בה יצק את חזונו לישיבה בה לומדים עפ"י תוכנית לימודים רחבה ומקיפה אשר נועדה להכשיר תלמידי חכמים ענקי רוח באמונה ובמידות, אשר יהיו מסוגלים להנהיג את הציבור בתקופות מיוחדות. הראי"ה היה מקובל מופלא ולמדן עצום, מנהיג יהודי מבטן ומלידה. מסופר שבלידתו אביו בירכו שיזכה להיות למדן גדול ואימו בירכה אותו שיהיה לאדמו"ר גדול. בראי"ה קוק התמזגו השניים בהרמוניה נפלאה.

בשנת תרצ"ה החל הרב להרגיש כי מערכות גופו מתחילות להתעייף. לאחר חג הפסח נפל למשכב ויסוריו גברו מיום ליום. או אז נראתה לעין כל גדלותו אדרבה עם כל יסוריו לא הוציא ולא אנחה אחת מפיו, אלא חיך למבקרו עודדו וחזקו כהרגלו.

בליל שבועות התאמץ אז עוז וירד ממיטתו לתת את שיעורו הקבוע בספר המצוות לרמב"ם, אך כל משתתפי השיעור ראו והרגישו כי נפל דבר בישראל, הרב אינו כמקודם, חולי וחולשה נראים על פניו למרות שפיו ונשמתו ממשיכים להלל ולחדש בתורה הקדושה.

מצבו של הראי"ה התדרדר אט אט עד שביום ראשון ג' אלול החמיר מצבו מאוד. בכל הארץ יצא קול והארץ כולה געשה ובכתה למען שלומו של "הכהן הגדול" רבה ומושיעה של הארץ הקדושה. אחרי הצהריים של אותו יום ראשון אותות גסיסה נראו ובכירי תלמידי התאספו יחד עם צדיקי הדור מסביב למיטתו.

הראי"ה בכוחותיו האחרונים הפנה ראשו למתאספים ואמר יחד עימם "שמע ישראל". כשהגיעו למילה "א ח ד" יצאה נשמת הכהן הגדול ועלתה בסערה השמימה.

משנת - הראי"ה זצ"ל

ואולף אַתְּכֶם קוּמְמִיּוֹת [כו יג].
ודרשו על כך חז"ל: "שתי קומות, קומת אדם הראשון" [בבא בתרא עה.]. וכך מבאר זאת מן הראי"ה:
"יש לפרש הוא ענין הנפש הקדושה, שנתן הקב"ה לישראל גמורה בכל פרטי פתוחיה, ו[האדם] עוד מוסיף אומץ בבחירתו בקומה שלמה. כי זה השלימות נעלם ממנו [אחרי שחטא]. וכשיתגלה לגמרי כח הנפש הפנימית ככח גלוי, בטל יצר הרע. וזהו 'שתי קומות'. כי ענין הקומה הוא גמר שלם בכל דרכי השכליות והמדות הניאותות לאדם מצד שהוא אדם, נברא בצלם ובדמות לעבוד לקונו. וכן היו ראויים בצאתם ממצרים, לולא שהצליח מעשה שטן בעוה"ר. וכן יהיה לעתיד לבוא, כמו שכתוב "ועצמותיך יחליק" [ישעיה נח, יא]. כי חילוץ עצמות היינו שהעצמות טמון בהם כח החיים ובהם תלויה ההרגשה, כפי תנאי החיים שכל חי מרגיש. אלא שהוא עצום וסגור כמש"כ. ולעתיד לבוא יתפתחו כמ"כ פנימיות הנפשיות הנעלמות ויצאו לגילוי מהעלמם. "לקרוא לאסורים פקח קח" [ע"פ ישעיה סא, א]. וזהו ענין 'הלכה' [של הפסוק: "ואולף"], כי הליכה הוא ענין יציאה מהכח אל הפועל והנהגה מפורטת. על כן נקראו פרטי הנהגות התורה בשם 'הלכות', והמה באמת הליכות עולם. והנה כל זמן שהחכמה הפנימית שבשורש הנפש חותם צר סגורה היא, אי אפשר כלל למסור הנהגה על ידה, כיון שאינה בגלוי פרטי. אבל כשיתגלה זה השלימות בפרט, יהיו אותם ב' הקומות ראויות להליכה, ומשניהם תצא תורה" [מאמרי הראי"ה 'עמ' 82].

העלון יוצא לעילוי נשמת בחורי הישיבה שנרצחו ערב ר"ח אדר ב' תשס"ח הי"ד